

Espais Terminològics 2016. «Creació terminològica: de Llull a les xarxes socials»

Els Espais Terminològics són una trobada de caràcter biennal que organitza el TERMCAT per afavorir el diàleg i l'intercanvi de coneixement en aspectes relacionats amb la pràctica terminològica. L'edició de l'any 2016, que ha coincidit amb la celebració de l'Any Llull, es va proposar de reflexionar sobre els recursos de creació lèxica i, més concretament, sobre la creació en terminologia, des de Ramon Llull fins al moment actual.

La jornada es va dur a terme el 20 de novembre a la sala d'actes del Museu Marítim, a les Drassanes de Barcelona —un indret que probablement Ramon Llull va arribar a conèixer de primera mà—, i va aplegar prop de cent cinquanta professionals i estudiosos dels àmbits de la llengua, la terminologia, la traducció, la mediació lingüística, la història i altres disciplines associades, que van poder compartir amb els experts ponents les reflexions a l'entorn de la creativitat terminològica.

La inauguració va anar a càrrec d'Ester Franquesa, directora general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya; del president de l'Institut d'Estudis Catalans, Joandomènec Ros, i del director del TERMCAT, Jordi Bover.

La primera ponència va ser pronunciada per Joan Santanach, comissari de l'Any Llull i professor de la Universitat de Barcelona, que hi va presentar algunes reflexions a l'entorn de la llengua de Ramon Llull. Després d'assenyalar que Llull molt probablement no era conscient de ser l'iniciador del català literari, i tampoc del català científic, va ser especialment interessant el fet que s'aturés a analitzar l'atribució més o menys segura al savi mallor-

quí de certes creacions terminològiques: el públic va poder copsar les dificultats i les previsions que s'han de tenir a l'hora d'afirmar que una determinada forma és realment una creació de Llull, tenint en compte les intervencions successives en els textos que han pervingut.

Judit Freixa, responsable de l'Observatori de Neologia i professora de la Universitat Pompeu Fabra, va fer en la segona ponència una aproximació als recursos de creació terminològica que es fan servir actualment, a partir de les dades recollides a l'Observatori i amb una interessant anàlisi sobre la genuïnitat de certes formacions. La seva intervenció es va dividir en dues parts: en la primera, va fer una relació dels processos neològics que avui dia tenen més rellevància en la

creació de denominacions catalanes; en una segona part, va comparar l'aparició d'aquests neologismes en la premsa catalana i en la castellana, i va constatar que moltes de les denominacions creades aparentment amb mecanismes propis de la llengua (no manlleus) podrien ser calcs del castellà, atès que es documenten en català força anys més tard que en la llengua veïna. En qualsevol cas, Judit Freixa va acabar amb un missatge positiu, valent-se també d'un neologisme: el català, històricament, ha estat resilient

Inauguració dels Espais Terminològics 2016

i, per tant, cal pensar que serà capaç d'adaptar-se a les influències externes per sobreviure.

Tot seguit es va fer una taula rodona en què es van presentar diversos escenaris de creació de termes en situacions no espontànies. Per una banda, Josep-Eladi Baños, metge i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, i Elena Guardiola, també metgessa i professional de la indústria farmacèutica, es van centrar en l'àmbit científic, concretament en el llenguatge mèdic, amb una atenció especial al recurs de l'eponímia. Van exposar que certs estudiosos han considerat l'eponímia com un recurs imprecís, però el fet és que té una presència important en l'àmbit mèdic, i van mostrar diversos exemples d'epònims catalans.

Jordi García, professional de la creació de noms de marca, professor de la Universitat Ramon Llull i extreballador del TERMCAT, per una altra banda, va presentar els recursos emprats en l'àmbit de la publicitat i la creació de marques. La seva intervenció va buscar i destacar amb claredat els paral·lelismes entre l'activitat terminològica i la creació de denominacions comercials. Va acabar recomanant l'aplicació de certs recursos del màrqueting a la difusió dels nous termes.

Font: TERMCAT, Centre de Terminologia

Finalment, la intervenció d'Enric Gomà, escriptor, guionista i divulgador lingüístic, va servir per analitzar els casos en què diversos condicionants socials comporten canvis o tries en els usos dels parlants. La seva intervenció es va centrar especialment en casos d'eufemismes, de llenguatge políticament correcte i altres fenòmens assimilables, que determinen la preferència actual per certes formes respecte d'altres. Va fer una crida a respectar la riquesa de renecs i altres expressions semblants en els registres populars, i a reservar les expressions més neutres per als contextos en què sigui més adequat.

La jornada va resultar interessant i entretinguda, amb riquesa d'exemples i una notable varietat de punts d'atenció. Se'n preveu la publicació de les actes dins de la col·lecció En Primer Terme del TERMCAT: la relectura dels textos preparats pels ponents permetrà aprofundir i analitzar amb més detall els diversos aspectes que s'hi van apuntar al voltant de la creació terminològica.

F. XAVIER FARGAS VALERO
TERMCAT, Centre de Terminologia